

INVALIDI IN HITREJŠI VSTOP NA TRG DELA

Gradivo in izvedba operacije je omogočena v sklopu operacije »Nadgradnja znanj in povezovanje kot izhodišče za razvoj novih produktov«. Za vsebino je odgovorna Kip vizija d.o.o. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Iz vsebine:

1. Uvod
2. Pojem invalid
3. Kvotni sistem in vzpodbude za zaposlovanje invalidov
4. Možnosti zaposlovanja invalidov v Sloveniji
  - 4.1 Pomen zaposlovanja invalidov v Sloveniji
  - 4.2 Pravne osnove

1. Uvod

Kot invalidsko podjetje Kip vizija d.o.o. se že skoraj dvajset let ukvarjamo z izzivi zaposlovanja invalidov in težje zaposljivih oseb. Glede na izkušnje in znanja na tem področju lahko z gotovostjo trdimo, da je tej ranljivi skupini potrebno nameniti posebno pozornost ne le z vidika vključenosti v delovno, temveč tudi v socialno, družbeno okolje. Z odobritvijo operacije »Nadgradnja znanj in povezovanje kot izhodišče za razvoj novih produktov« oz. krajši naziv »Drugačen pogled«, ki se izvaja s pomočjo finančne podpore LAS Obsotelje in Kozjansko v okviru strategije lokalnega razvoja, ki jo je potrdila Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja izkoriščamo možnost, da problematiko približamo ljudem in jim tudi preko svetovalne točke IN-VEM ponudimo določene brezplačne informacije.

2. Pojem invalid

Pojem »invalid« je opredeljen različno tako v mednarodni kot tudi slovenski zakonodaji. Če razumemo pomen pojma in njegovo različno pojmovanje, nam je bližje tudi različno dojetje in iz tega izhajajoče pravice invalidov.

Po konvenciji Organizacije združenih narodov je invalid oseba, ki ne more zadovoljevati potreb po normalnem družbenem ali zasebnem življenju zaradi prirojenih ali pridobljenih pomanjkljivosti v fizičnih ali mentalnih sposobnostih in

zaradi ne zagotovljenih nujnih družbenih pogojev.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ) med drugim v 60. členu določa, da je invalidnost podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, in so ugotovljene skladno s tem zakonom, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oz. ohranitev delovnega mesta oz. za poklicno napredovanje.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov navaja, da je invalid oseba, ki pridobi status invalida po tem zakonu ali po drugih predpisih, in oseba, pri kateri so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje.

Invalidnost je širši pojem od bolezni, okvare, motenj ali oviranosti v telesnem in duševnem razvoju.

Po opredelitvi Slovenske zdravstvene organizacije je OKVARA vsaka izguba ali nenormalnost fiziološke, psihološke in anatomske strukture ali funkcije. Gre za motnje na ravni organa. PRIZADETOST – vsaka omejitev ali pomanjkanje (kot posledica okvare) sposobnosti izvajanja neke aktivnosti na način in v obsegu, kot je normalna za človeka. Gre za motnje na ravni osebe (duševna, senzorna in telesna prizadetost). OVIRANOST se nanaša na težave, ki jih oseba doživlja zaradi okvare

ali prizadetosti ter omejuje možnosti za sodelovanje v življenju na enakopravni osnovi z drugimi ljudmi.

Prepoved diskriminacije, razlikovanja, izključevanja ali omejevanja zaradi invalidnosti je določena tudi s strani Organizacije združenih narodov. Sprejeta konvencija izhaja iz načel enakosti in nediskriminacije ter določa pravice invalidov in ukrepe držav na različnih področjih življenja invalidov kot so dostopnost, osebna mobilnost, zdravje, izobraževanje, zaposlovanje, rehabilitacija, sodelovanje v političnem življenju. Prav tako je tudi na ravni RS s strani vlade sprejet Akcijski program za invalide 2014-2021, ki obsega 91 ukrepov na področjih ozaveščanja in informiranja, bivanja in vključevanja, dostopnosti, vzgoje in izobraževanja, dela in zaposlovanja, finančno in socialno varnost, zdravje in zdravstveno varstvo, kulturno udejstvovanje, šport in prostočasne dejavnosti, versko in duhovno življenje, samoorganiziranje invalidov, nasilje in diskriminacijo, staranje z invalidnostjo;

3. Kvotni sistem in vzpodbude za zaposlovanje invalidov

Kaj je kvotni sistem?

Kvotni sistem je dolžnost delodajalcev, da zaposlujejo, glede na dejavnost, ki jo opravljajo, med 2 in 6 % oseb s statusom invalida, od skupnega števila zaposlenih. Zavezanec za izpolnjevanje kvote je vsak delodajalec, ki je pravna ali fizična oseba ali oseba javnega prava, ki zaposluje najmanj 20 delavcev, razen tujih diplomatskih in konzularnih predstavništev, invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov. S poznavanjem sistema in ugodnosti, ki jih tudi delodajalcem prinaša zaposlitev invalidov, si lahko le-ti na trgu zagotovijo določeno konkurenčno prednost.

V nadaljevanju so predstavljene naslednje vzpodbude za zaposlovanje invalidov, katere je mogoče uveljavljati preko Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, in sicer:

- nagrada za preseganje kvote,
- plačilo stroškov storitve v podpornem zaposlovanju,
- oprostitev plačila prispevkov PIZ,
- prilagoditev delovnega mesta in sredstev za delo, (se lahko uveljavlja tudi preko ZPIZ-a);
- subvencija plače;

Do nagrade za preseganje kvote so upravičeni delodajalci

- z najmanj 20 zaposlenimi in presegajo kvoto,
- z manj kot 20 zaposlenimi in zaposlujejo invalide,
- samozaposleni invalidi;

Od 01.04.2014 znaša 20 % minimalne plače kar predstavlja v letu 2019 177,33 € mesečno.

Če je invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, nastale pri istem delodajalcu, delodajalec za takšnega invalida ni upravičen do nagrade za preseganje kvote, lahko pa ga všteva v kvoto.

Nagrade ne morejo uveljavljati neposredni proračunski uporabniki.

Plačilo stroškov storitve v podpornem zaposlovanju

Podporna zaposlitev je zaposlitev invalida na delovnem mestu v običajnem delovnem okolju s strokovno in/ali tehnično podporo invalidu, delodajalcu in delovnem okolju. Strokovna in tehnična podpora zajema: storitve podpornega zaposlovanja, tehnično podporo s prilagoditvijo delovnega mesta.

Invalidu se lahko zagotavlja pri uvajanju v delo, na delovnem mestu in pri vključevanju v delovno okolje strokovna podpora z informiranjem, svetovanjem in usposabljanjem, osebno asistenco, spremljanjem pri delu, razvojem osebnih

metod dela in ocenjevanjem njegove delovne uspešnosti ter tehnična podpora s prilagoditvijo delovnega mesta in sredstev za delo. Delodajalcu in delovnemu okolju se zagotavlja strokovna podpora z informiranjem in svetovanjem.

Oprostitev prispevkov ZPIZ - gre za oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Če je invalidnost nastala v času zaposlitve pri trenutnem delodajalcu, za zaposlenega invalida delodajalec ne more uveljavljati vzpodbud zaradi preseganja kvote. Invalid se všteva v kvoto, ne pa v preseganje kvote in zanj ne more uveljavljati vzpodbud.

Upravičenci morajo sredstva iz naslova vzpodbud prikazati na posebnem, za to odprtem kontu in jih porabiti za namene:

- za plačo za invalide, vendar le do višine 75 % invalidove plače ali
- za prilagoditev delovnega mesta za invalida, pri čemer za prilagoditev štejejo stroški, ki nastanejo kot razlika v ceni med ureditvijo in prilagoditvijo delovnega mesta ali
- za plačilo stroškov podpornih storitev, ki jih nudijo invalidu drugi delavci, sodelavci ali osebe, usposobljene za nudenje pomoči invalidu zaradi njegove invalidnosti.

O namenski porabi so delodajalci dolžni poročati Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Če sredstev ne porabi, ali jih ne porabi namensko, jih je dolžan vrniti skladu.

Druge oblike vzpodbud za zaposlovanje invalidov:

Prilagoditev delovnega mesta in sredstev za delo

Sofinanciranje prilagoditve je mogoče iz dveh javnih virov in sicer iz Javnega, jamstvenega, preživninskega, razvojnega in invalidskega sklada ter iz vira Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Če se invalid lahko zaposli le na zanj prilagojenem delovnem mestu ali če za opravljanje delovnih nalog potrebuje prilagojena sredstva za delo, potem lahko delodajalec zaprosi Sklad za plačilo primerne prilagoditve. Podlaga je izdelan individualni načrt prilagoditve. K vlogi je potrebno priložiti individualni načrt primerne prilagoditve, dokazilo o invalidnosti, pogodbo o zaposlitvi, dva specificirana predračuna stroškov primerne prilagoditve dveh različnih dobaviteljev oz. izvajalcev prilagoditve. Vlogo lahko vloži delodajalec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi z brezposelnim invalidom za najmanj 12 mesecev, ali za že zaposlenega invalida, če ni drugega zavezanca za plačilo stroškov prilagoditve.

Prilagoditev za zaposlenega invalida, lahko financira tudi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Če je za poklicno rehabilitacijo zavarovanca, pri katerem je nastala invalidnost, na ustreznem delovnem mestu potrebno, da se prilagodijo prostori in delovna sredstva, zavod prevzame stroške prilagoditve. Če je za zaposlitev ali razporeditev zavarovanca, pri katerem je nastala

invalidnost, na drugo delovno mesto potrebno, da se prilagodijo prostori in delovna sredstva, lahko zavod delno ali v celoti prevzame stroške prilagoditve. (82. člen ZPIZ-1). Pogoji za vlogo delodajalca so sklenjena pogodba o zaposlitvi, obstoj pravne podlage (dokončna odločba o priznani pravici do premestitve ali pravica do dela na drugem delovnem mestu s krajšim delovnim časom delovnemu invalidu), utemeljen razlog (razporeditev na ustrezno delo, ohranitev zaposlitve - premestitev); V vlogi je potrebno pisno utemeljiti potrebo po prilagoditvi in dodati načrt prilagoditve z mnenjem strokovne institucije s področja medicine dela o ustreznosti in načinu prilagoditve. Skupna višina predvidene prilagoditve (predračuni in navedba izvajalca), višina predlaganega deleža zavoda in obrazložitve predlagane višine sofinanciranja prilagoditve; Mnenje o potrebi prilagoditve poda invalidska komisija zavoda;

ZPIZ sofinancira tudi programe usposabljanja delovnega invalida zaradi ohranitve zaposlitve v trajanju do dvanajst mesecev.

Subvencija plače je pravica zaposlenega invalida in je mogoča v zaščitni zaposlitvi, v podporni zaposlitvi in v invalidskem podjetju. Je sestavni del plačila za delo invalidu in se izplačuje na podlagi izdelane ocene delovnih rezultatov in odločbe o pravici s strani Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije.

Davčne olajšave

za zaposlene invalide lahko uveljavljajo zavezanci po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb ali zavezanci po Zakonu o dohodnini.

Davčna olajšava se lahko uveljavlja za zaposlitev invalidov, ki imajo status invalida po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI), ali imajo 100-odstotno telesno okvaro ali gluhe osebe.

Davčna olajšava se lahko uveljavlja največ do višine davčne osnove in sicer v višini 50 % plače zaposlene osebe oz. do 70 % plače zaposlene osebe, če zaposluje invalide nad predpisano kvoto in njihova invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri trenutnem delodajalcu. Za osebe s 100 % telesno okvaro in za zaposlitev gluhe osebe je olajšava v višini 70 % plače zaposlene osebe.

4. Možnosti zaposlovanja invalidov v Sloveniji

Delodajalci v običajnih podjetjih se pri zaposlovanju invalidov v pretežni meri še vedno odločajo na osnovi predpostavk, da so invalidi manj produktivni v primerjavi z ostalim, da jim je potrebno prilagoditi delovno mesto, kar je običajno povezano z visokimi stroški, čeprav ni vedno nujno.

Posebno podporo in zagotavljane strokovnih delavcev zagotavljajo invalidska podjetja in zaposlitveni centri. V marcu 2019 je bilo v Sloveniji registriranih 146 invalidskih podjetij in 62 zaposlitvenih centrov. Obe obliki zaposlovanja invalidov predstavljata pomemben način zaposlovanja invalidov izven običajnega delovnega okolja.

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko delujeta dve invalidski podjetji in sicer Kip vizija d.o.o. v Lesičnem in Steklarski hram d.o.o. v Rogaški Slatini.

V Šentjurju so registrirana tri invalidska podjetja in sicer Magnet d.o.o., Socialna ekonomija, raziskave in razvoj d.o.o. in SAT, storitve čiščenja, pranja in urejanja okolja d.o.o.

V Štorah je Center ISI d.o.o. in IC Štore d.o.o. na Teharju. Celje ima kar sedem invalidskih podjetij (Cri Celje d.o.o., Zaupanje d.o.o., Ino d.o.o., Cetus graf d.o.o., Sintal – vazi d.o.o., Celjske mesnine, storitve, proizvodnja in zaposlovanje invalidov d.o.o., Aero IDA d.o.o.).

Zaposlitvenega centa na območju LAS Obsotelje in Kozjansko ni registriranega, najbližji se nahaja v Šentjurju in sicer Rifnik d.o.o.

V povečanem številu zaposlenih invalidov se kažejo tudi pozitivni učinki uvedbe kvotnega sistema, ki velja v Sloveniji od leta 2006.

Programi socialne vključenosti

Cilj programov socialne vključenosti je ohranjanje in razvijanje delovnih sposobnosti invalida ter vzpodbujanje socialne vključenosti z vključevanjem socialnih vsebin.

V programe se lahko vključujejo osebe, ki imajo sposobnost za delo zmanjšano do take mere, da se v procesu rehabilitacije niso mogli usposobiti za delo v smislu zaposlitve in zaradi invalidnosti niso zaposljivi, kar Zavod RS za zaposlovanje po zaključeni zaposlitveni rehabilitaciji ugotovi z Odločbo o nezaposljivosti in invalidi I. kategorije z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje brez pravice do invalidske pokojnine po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, in osebe z motnjo v tesnem in duševnem razvoju, ki nimajo možnosti vključitve v ustrezne socialno varstvene storitve.

V Sloveniji je dvajset izvajalcev programov socialne vključenosti, na območju LAS Obsotelje in Kozjansko trenutno še ni nobenega. Najbližja sta Soc-eko d.o.o. Šentjur in Cri Celje d.o.o.

Vsebina programov socialne vključenosti:

- Delovne vsebine vključujejo vse aktivnosti, ki so namenjene ohranjanju in razvijanju delovnih sposobnosti, pridobivanju delovne kondicije, delovnih kompetenc, vzdržljivosti in obremenljivosti uporabnikov.
- Socialne vsebine, ki so namenjene pridobivanju in razvijanju socialnih spretnosti in veščin ter opolnomočenju uporabnikov, vključujejo aktivnosti kot so: motiviranje, sprejemanje lastne invalidnosti, osebnostna rast, pridobivanje funkcionalnih znanj in kompetenc za življenjsko uspešnost in delo, funkcionalno in računalniško opismenjevanje, aktivnosti za pomoč uporabnikom pri premagovanju osebnih stisk in problemov, izvajanje preventivnih ukrepov za ohranjanje zdravja in podobno.

Kaj je zaposlitvena rehabilitacija?

Zaposlitvena rehabilitacija je pravica invalidov do posameznih storitev rehabilitacije, ki se opredelijo v zaposlitvenem načrtu. Storitve se izvajajo z namenom, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev zadrži in v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno kariero.

V Sloveniji je 14 izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije, koncesionarjev Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Na celjskem območju sta to CRI Celje d.o.o. in Racio, družba za razvoj človeškega kapitala d.o.o., ki pokrivata tudi območje LAS Obsotelje in Kozjansko.

Storitve zaposlitvene rehabilitacije po 15. členu Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanj invalidov (ZZRZI) so:

- svetovanje, vzpodbujanje in motiviranje invalidov k aktivni vlogi,
- priprava mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov,
- pomoč pri sprejemanju lastne invalidnosti in seznanjanje o možnostih vključevanja v usposabljanje in delo,
- pomoč pri izboru ustreznih poklicnih ciljev,
- razvijanje socialnih spretnosti in veščin,
- pomoč pri iskanju ustreznega dela oziroma zaposlitve,
- analiza konkretnega delovnega mesta in delovnega okolja invalida,
- izdelava načrta prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja invalida,
- izdelava načrta potrebne opreme in sredstev za delo,
- usposabljanje na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu,
- spremljanje in strokovna pomoč pri usposabljanju in izobraževanju,
- spremljanje invalida na delovnem mestu po zaposlitvi,
- sprotno ocenjevanje uspešnosti rehabilitacijskega procesa,
- ocenjevanje doseganja delovnih rezultatov invalidov,
- opravljanje drugih storitev zaposlitvene rehabilitacije.

4.1 Pomen zaposlovanja invalidov v Sloveniji

Pomen zaposlovanja invalidov ima širši družbeni vidik in prispeva k ekonomski in družbeni koristnosti posameznika, invalida in njegovemu doprinosu k ustvarjanju bruto družbenega produkta, prispeva k socialni in ekonomski neodvisnosti posameznika.

Z vidika delodajalca je pomembno, da le-ta prepozna možnosti, ki mu jih nudi sistem glede finančnih vzpodbud za zaposlovanje invalidov, prilagoditve delovnih mest,... o pogojih in postopkih pridobitve. Prvenstveno je, da ozavešči kompetence in njegovo delazmožnost in se pri tem poslužuje strokovne pomoči za oceno posameznikovih delovnih sposobnosti in možnosti prilagoditve delovnega mesta.

Družba si mora prizadevati, da bodo invalidi polnopravni državljani z enakimi pravicami. Ključnega pomena je nediskriminatorno obravnavanje invalidov in sistemsko izboljševanje njihovega položaja v družbi in na vseh področjih njihovega življenja in dela.

Pomembno je poznati možnosti zaposlovanja invalidov ne le v običajnih delovnih okoljih, temveč zagotavljati možnosti zaposlovanja npr. v invalidskih podjetjih, zaposlitvenih centrih oz. drugih oblik vključevanja invalidov v delovno okolje.

Koristno je poznati in uporabiti vzpodbude, ki jih ponuja veljavna slovenska zakonodaja, krepiti zavedanje delodajalcev o pomembnosti zaposlovanja invalidov in prikrajšanih skupin. Običajni delodajalci so namreč v pretežni meri usmerjeni v profitabilnost, njihova organizacijska kultura običajno ni na ravni, da bi bila usmerjena v prizadevanja za zaposlovanje oseb z omejitvami, temveč strmi k zagotavljanju kompetenc oseb za opravljanje določenega delovnega mesta.

Ozaveščanje in vključevanje invalidov s pomočjo ukrepov države (prilagoditev delovnega mesta, subvencija plače, oprostitev prispevkov,...) lahko še v večji meri prispeva k zaposlovanju invalidov; vsekakor pa je to odvisno tudi od delazmožnosti invalida, njegovih kompetenc.

Le z dobrim sodelovanjem med ključnimi akterji: delodajalci, državo in njenimi organi, invalidskimi organizacijami, sindikati in invalidi bo mogoče narediti še več na področju zaposlovanja invalidov. Naredimo vsi skupaj »Korak naprej«, v skupnih prizadevanjih za učinkovitejše zaposlovanje invalidov in prikrajšanih skupin.

4.2 Pravne osnove

Poleg splošne zakonodaje je posebej pomemben Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.

V nadaljevanju so navedene zakonske osnove, ki zadevajo navedeno področje (Vir: spletna stran Ministrstva za delo: http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/#c8062);

- Zakon o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/2002),
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/2010, Uradni list RS, št. 50/2014) - neuradno prečiščeno besedilo,
- Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila (Uradni list RS, 71/2014);
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/2002),
- Tarifa za tolmače slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 21/2004, Uradni list RS, št. 106/2012),
- Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik (Uradni list RS, št. 67/2003),
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/2007 - uradno prečiščeno besedilo 2,98/2014 in 96/12-ZPIZ-2) - neuradno prečiščeno besedilo,
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov (Uradni list RS, št. 32/2007, 21/2008, 21/2014),
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi (Uradni list RS, št. 117/2005),
- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij (Uradni list RS, št. 117/2005),
- Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide (Uradni list RS, št. 117/2005, 40/2008) - neuradno prečiščeno besedilo,
- Pravilnik o zaposlitvenih centrih (Uradni list RS, št. 117/2005, 57/2012, 87/16 87/16 - neuradno prečiščeno besedilo),
- Pravilnik o invalidskih podjetjih (Uradni list RS, št. 117/2005),
- Navodilo za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide (Uradni list RS, št. 10/2005),
- Navodilo o spremembi Navodila za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide (Uradni list RS, št. 43/2005 in 53/2012),
- Akt o ustanovitvi Sklada Republike Slovenije za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov (Uradni list RS, št. 30/2009),
- Sklep Vlade Republike Slovenije o ustanovitvi in nalogah Sveta Vlade Republike Slovenije za invalide (Uradni list RS, št. 35/1996, 8/2001, 53/2002, 52/2005),
- Pravilnik o letnih nagradah za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov (Uradni list

RS, št. 18/17, 23/17 - popravek
pravilnika),

- Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila (Uradni list RS, št. 71/14 in 37/17),
- Pravilnik o EU kartici ugodnosti za invalide (Uradni list RS, št. 37/17),
- Pravilnik o psih pomočnikih (Uradni list RS, št. 5/18),
- Zakon o osebni asistenci (ZOA) (Uradni list RS, št. 10/17),
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI) (Uradni list RS, št. 30/18);

MEDNARODNI AKTI:

- Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (Uradni list RS, št. 37/2008);

Gradivo in izvedba operacije je omogočena v sklopu operacije »Nadgradnja znanj in povezovanje kot izhodišče za razvoj novih produktov«. Za vsebino je odgovorna Kip vizija d.o.o. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Pripravila:

Miroslava Romih, Kip vizija d.o.o.

Lesično, julij 2019